

HVĚZDIČKY: VĚRA

PROJEKTOVÝ DEN: KDYŽ JE PRAVDA VÍC NEŽ ZLATO

Anotace:	Je cennější stát na stupních vítězů, nebo se postavit za pravdu, i když kvůli tomu nezískáme žádnou další medaili? Projektový den věnovaný Věře Čáslavské vede žáky k pochopení, že skutečné vítězství nespočívá jen v medailích, ale také v odvaze a morální síle. Aktivita jsou propojené mezipředmětovými vazbami – český jazyk, tělesná výchova, vlastivěda, výtvarná i osobnostní výchova. Žáci čtou a doplňují medailonek slavné gymnastky, sledují ukázky z olympiády i animovaný díl ze série Hvězdičky, cvičí gymnastickou sestavu, diskutují o etických postojích a odvaze a výtvarně dotvářejí portrét Věry Čáslavské podle vlastní fantazie. Projekt žáky obohacuje nejen znalostmi, ale i citlivostí k tomu, co znamená být silný a čestný – ve sportu i v životě.
Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:	ZV a GV: člověk a jeho svět, jazyk a jazyková komunikace, člověk a zdraví, umění a kultura, etická výchova
Průřezová témata:	ZV a GV: OSV, VDO
Klíčové kompetence:	ZV a GV: komunikativní, osobnostní a sociální, k řešení problémů
Doporučený věk:	10+
Cíle:	Žáci: ■ znají základní fakta o Věře Čáslavské, o jejích sportovních úspěších a jejím odkazu ■ se seznámí s historickými souvislostmi ruské okupace v roce 1968 a s jejím dopadem na život Věry Čáslavské ■ dokáží formulovat otázky k filmu a aktivně se zapojí do diskuse o odvaze, morálce a fair play
Délka:	4 x 45 min. (včetně projekce)
Pomůcky:	■ MATERIÁL 1, 2, 3, 4 ■ PRACOVNÍ LIST 1 a 2 ■ cvičební úbor, zajištěná tělocvična ■ promítací technika, psací a výtvarné potřeby
Postup:	První část: 1. Na tabuli promítneme fotografii Věry Čáslavské (MATERIÁL 1) a ptáme se žáků: <i>Kdo to může být? Z jaké doby je fotografie? Čím se žena živí? Jaká asi byla?</i>

Nakonec osobnost odhalíme: *Toto je Věra Čáslavská, slavná česká gymnastka a olympionička.*

2. Následuje **projekce ukázky** z filmu *Věra 68* (8:07–12:35). V ukázce sledujeme záběry Věry Čáslavské z nácviku na bradlech a ukázky z olympijských her v Tokiu. Doplníme, že na olympiádě v Japonsku získala Věra tři zlaté medaile a jednu stříbrnou, ale nejvíce fascinovala celý svět právě sestavou na bradlech. Její dvojitý obrat pojmenovali „ultra C“. Přestože se jí cvik nepovedl napoprvé, získala úctu a dokonce i samurajský meč jako dar – což je veliká vzácnost.
3. Po projekci rozdáme žákům **PRACOVNÍ LIST 1** a po chodbě (nebo ve třídě) předem rozvěsíme chybějící slova – pojmy (**MATERIÁL 2**). Žáci je postupně hledají, musí si je zapamatovat a správně doplnit do textu, který mají v lavicích. Poté probíhá společná kontrola a doplnění.

Druhá část:

1. Následující část projektového dne bude probíhat v tělocvičně. Namotivujeme žáky tím, že jim oznámíme, že si zkusíme, jaké to je být olympionikem.
2. Po společné rozcvičce žáci cvičí jednoduchou sestavu, kterou jim jako vyučující předvedeme. Jednotlivé cviky můžeme upravit podle schopností a věku žáků. Naše sestava může obsahovat například kotouly, svíčku, hvězdu, most, přeskok, přechod přes nízkou kladinu, holubičku na ní apod.
3. Na konci lekce získá každý žák vytištěnou papírovou medaili (**MATERIÁL 3**). Je možné využít černobílý tisk na žlutý/zlatý papír. Případně si žáci mohou své medaile vybarvit. Cílem je, abychom žákům přiblížili příjemný pocit úspěchu z vítězství ve sportu, které Věra Čáslavská zažívala.

Třetí část:

1. Zeptáme se žáků: *Co pro vás znamená sport nebo pohyb? Jak jste se cítili, když jste dostali medaili? Myslíte si, že medaile je vždycky to nejdůležitější? Můžeme se cítit jako vítězové i mimo tělocvičnu/stadion?* Prozradíme, že se v krátkém filmu dozví, jak to měla ve svém životě nastavené Věra Čáslavská.
2. Následuje **projekce filmu** Hvězdičky: Věra.
3. Film reflektujeme metodou hledání otázek. Žáci ve skupinách vymýšlí tři otázky k filmu – co je zaujalo, čemu nerozumí, co by chtěli vědět. Jejich otázky zapisujeme na tabuli, nebo ještě lépe tam již napsané věty jen připevníme, například magnetem. Krátce diskutujeme o výběru jejich otázek a hledáme společně odpovědi. Odpověď můžeme my jako vyučující a žáci přispět vlastním názorem, nebo můžeme zkusit společně najít odpověď na internetu či zadat dobrovolný úkol.
4. Promítneme fotografie z ruské okupace v roce 1968 (**MATERIÁL 4**). Ptáme se: *Co je na fotografiích zachyceno? Co to má společného s Věrou?* Žáci si jistě vzpomenou, že Věra tiše protestovala skloněním hlavy během hymny okupantů (nebo je na to navedeme). Zeptáme se, zda by chtěli vidět reálný záznam, protože ve filmu to bylo jen kreslené.
5. Následuje **projekce ukázky** z filmu *Věra 68* (36:14–38:11). V ukázce sledujeme chvíli, kdy Věra Čáslavská na stupních vítězů během olympiády v Mexiku v roce 1968 tiše vyjádřila nesouhlas

s okupací Československa tím, že při sovětské hymně sklonila hlavu k zemi. Její gesto tehdy obletělo celý svět.

6. Reflexe probíhá formou krátké diskuse. Ptáme se žáků: *Proč to Věra Čáslavská udělala? Věděla, že to může znamenat konec se závoděním? Bylo to odvážné? Zažili jste někdy situaci, kdy jste vyjádřili názor, i když to nebylo jednoduché a věděli jste, že to může mít i nepříjemné následky? A kým vlastně Věra byla? Co ještě jste si o ní zapamatovali?*

Čtvrtá část:

1. Následuje výtvarná aktivita. Žákům rozdáme **PRACOVNÍ LIST 2** s výřezem tváře V. Čáslavské a sdělíme jim zadání: *Představte si, že máte možnost nakreslit důležitý okamžik ze života Věry Čáslavské. Máte před sebou její tvář – dokreslete celé tělo a prostředí kolem ní. Zkuste ji například zachytit při sportu (na kladině, při saltu, při přeskoku), na stupních vítězů, v okamžiku hrdinství apod.*
2. Necháme žáky volně pracovat. Mohou použít pastelky, fixy, tužky.

Reflexe:

Ke konci hodiny si sedneme do kruhu i s obrázky a vysvětlíme žákům aktivitu. Žáci postupně ukáží svůj výkres ostatním a doplní větu: „*Věra byla hrdinka, protože...*“. Výkresy využijeme na nástěnku, můžeme si zaznamenat i výroky žáků při poslední aktivitě a přidat je na nástěnku k výkresům.

Poznámka:

Téma okupace v roce 1968 může být pro mladší žáky citlivé, zvláště pokud jsou ve třídě děti z Ukrajiny nebo jiných zemí zasažených konfliktem. Doporučujeme klást důraz na vytvoření bezpečného prostředí, přizpůsobit výklad úrovni zralosti žáků 1. stupně a více akcentovat témata fair play, odvahy a morálního postoje.

Zdroje:

Canva, fotobanka

Zkušenosti z praxe:

Projektový den jsem testovala s žáky, mezi kterými je i poměrně velké množství žáků cizinců včetně jednoho česky nehovořícího. Věru Čáslavskou podle fotografie na úvod žáci nepoznali, ale jedna z žákyň tipovala, zda nejde o oštěpačku. Po potvrzení, že jde o olympioničku, jen v jiném sportu, padla gymnastika hned jako druhá volba. Díky přehrání videa bylo vyplnění pracovního listu pro žáky extra jednoduché, měli to během chvíle. Na závěr hodiny padla otázka, co to znamená „pohnuté časy“, což rozvířilo zajímavou diskusi o tehdejších poměrech v Československu.

Druhá hodina v tělocvičně byla příjemně motivovaná, žáci chápali, proč je ten den náplní tělesné výchovy právě gymnastika a o to raději se zapojili, včetně chlapců. Aby měla medaile extra efekt, doporučuji vytisknout medaili na žlutý papír, zalaminovat, vystříhnout a ideálně také přidělat na provázek, ale to bylo v mých podmínkách s tolika žáky a bez přítomnosti paní asistentky neproveditelné. Ačkoliv je zapojení hodiny tělesné výchovy v rámci projektu zajímavým nápadem, pro velké školy jako ta naše, kde je možnost dostat se do tělocvičny v jiný než vyhrazený čas velmi komplikovaná, to představuje problém. Příště bych to využila jako vhodnou inspiraci do následující hodiny TV.

Ve třetí části žáky velmi zaujala projekce filmu. Byli ochotni se nechat rozdělit do skupin a vymysleli vhodné otázky či postřehy k tématu, např. zdali je po Věře Čáslavské pojmenováno město Čáslav. V průběhu lekce pracovali zaujatě, videoukázku sledovali bez přerušení, pouze si stěžovali, že nebyla delší. Na konci třetí části jsme zvládli všechny doporučené otázky pro reflexi, kromě poslední – *Co*

ještě jste si o ní zapamatovali. Zkusila jsem tuto otázku položit na začátku poslední části. Odpovědi byly zajímavé a k věci, myslím, že přestávka, při které se jim téma trochu rozleželo v hlavě, pomohla.

Výtvarnou aktivitu nevítali všichni s radostí, obzvláště chlapci protestovali, ale všichni nakonec zadání zvládli, aniž by někdo aktivitu zesměšňoval. Doplnění věty „*Věra byla hrdinka, protože...*“ šlo lépe, než jsem čekala. Žáci se většinou snažili nekopírovat již zmíněné odpovědi.

Projektový den byl pro žáky ozvláštněním a povedeným úvodem do tématu komunismu, které bylo pro některé žáky nové. U reflexe poslední aktivity, kdy si mají žáci sednout do kruhu, doporučuji z časových důvodů netvořit kruh ze židlí, ale sednout si na koberec či postát společně na volném prostoru, například před tabulí.

Štěpánka Pokorná, ZŠ profesora Švejcara v Praze 12

HVĚZDIČKY: VĚRA

PRACOVNÍ LIST 1

Věra Čáslavská

Když se malá Věra narodila v roce, nikdo ještě netušil, že se z ní stane jedna z největších sportovních hvězd světa. Už od dětství **milovala pohyb** – věnovala se

a krasobruslení.

Osudovým pro ni bylo setkání se slavnou českou gymnastkou **Evou Bosákovou**. Ta ji přivedla ke sportovní

Věra začala trénovat naplno – každý den, i když to bolelo.

Padala, zvedala se a nikdy se nevzdávala.

Stala se **nejlepší gymnastkou** na světě. Čtyřikrát se stala mistry světa a jedenáctkrát mistry Evropy.

Zúčastnila se tří her:

- v roce 1960 v Římě,
- 1964 v,
- 1968 v Mexiku.

Celkem získala zlatých a 4 stříbrné **olympijské medaile**.

V roce 1968 byla vyhlášena nejlepší sportovkyní světa.

Obdivovala ji celá planeta – nejen díky výkonům, ale i proto, jaká byla. I v pohnutých časech zůstala **poctivá**, a **férová**. Její jméno dnes nese dokonce jedna planetka ve vesmíru – (26986) Čáslavská.

Věra Čáslavská

Když se malá Věra narodila v roce, nikdo ještě netušil, že se z ní stane jedna z největších sportovních hvězd světa. Už od dětství **milovala pohyb** – věnovala se

a krasobruslení.

Osudovým pro ni bylo setkání se slavnou českou gymnastkou **Evou Bosákovou**. Ta ji přivedla ke sportovní

Věra začala trénovat naplno – každý den, i když to bolelo.

Padala, zvedala se a nikdy se nevzdávala.

Stala se **nejlepší gymnastkou** na světě. Čtyřikrát se stala mistry světa a jedenáctkrát mistry Evropy.

Zúčastnila se tří her:

- v roce 1960 v Římě,
- 1964 v,
- 1968 v Mexiku.

Celkem získala zlatých a 4 stříbrné **olympijské medaile**.

V roce 1968 byla vyhlášena nejlepší sportovkyní světa.

Obdivovala ji celá planeta – nejen díky výkonům, ale i proto, jaká byla. I v pohnutých časech zůstala **poctivá**, a **férová**. Její jméno dnes nese dokonce jedna planetka ve vesmíru – (26986) Čáslavská.

1942

baletu

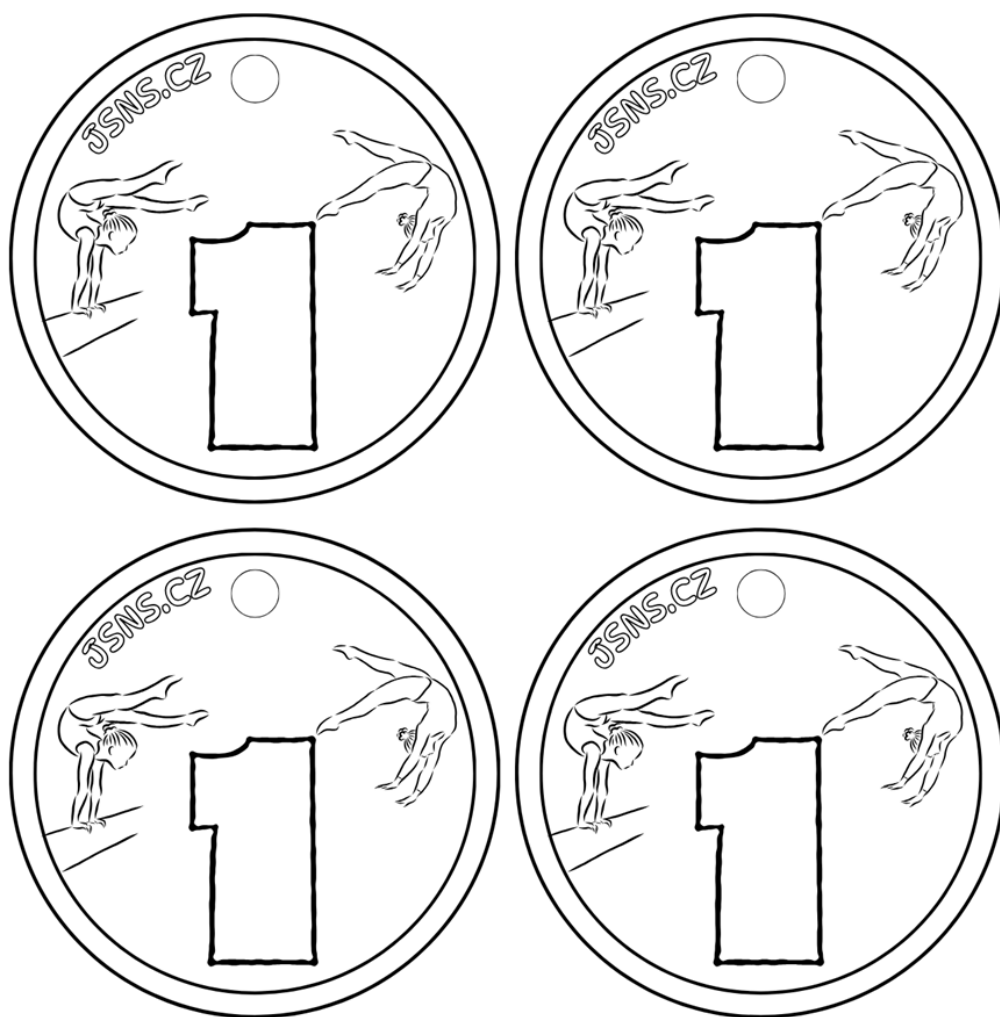
gymnastice

olympijských

Toku

7

statečná

VĚRA ČÁSLAVSKÁ

